

**Wojewódzki Inspektorat
Ochrony Środowiska
w Gdańsku**

Kontrola realizacji programów ochrony powietrza w gminach województwa pomorskiego

Gdańsk, 8.10.2025

Prezentuje:

Paweł Babul - Wydział Inspekcji

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku

Wprowadzenie

ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 poz. 647 ze zm.)

art. 3 p. 34

standard jakości środowiska - rozumie się przez to **poziomy dopuszczalne substancji** lub **energii** oraz pułap stężenia ekspozycji, które muszą być osiągnięte w określonym czasie przez środowisko jako całość lub jego poszczególne elementy przyrodnicze

art. 85

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

1)

utrzymanie **poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych** dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;

.....

Poziomy dopuszczalne

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r.
w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j.
Dz. U. z 2021 poz. 845) - poprzednie było z 2002 roku, normy
ochrona zdrowia i ochrona roślin, wartości z dyrektyw UE

Lp.	Nazwa substancji (numer CAS) ^{a)}	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom dopuszczalny substancji w powietrzu w µg/m ³	Dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym ^{b)}
1	2	3	4	5
1	benzen (71-43-2)	rok kalendarzowy	5 ^{c)}	-
2	dwutlenek azotu (10102-44-0)	jedna godzina	200 ^{c)}	18 razy
		rok kalendarzowy	40 ^{c)}	-
3	tlenki azotu ^{d)} (10102-44-0, 10102-43-9)	rok kalendarzowy	30 ^{c)}	-

4	dwutlenek siarki (7446-09-5)	jedna godzina	350 ^{c)}	24 razy
		24 godziny	125 ^{c)}	3 razy
		rok kalendarzowy i pora zimowa (okres od 1 X do 31 III)	20 ^{c)}	-
5	ołów ^{f)} (7439-92-1)	rok kalendarzowy	0,5 ^{c)}	-
6	pył zawieszony PM _{2,5} ^{g)}	rok kalendarzowy	25 ^{c), j)}	-
			20 ^{c), k)}	-
7	pył zawieszony PM ₁₀ ^{h)}	24 godziny	50 ^{c)}	35 razy
		rok kalendarzowy	40 ^{c)}	-
8	tlenek węgla (630-08-0)	osiem godzin ⁱ⁾	10 000 ^{c), i)}	-

Poziomy docelowe

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r.
w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu
(t.j. Dz. U. z 2021 poz. 845)

Lp.	Nazwa substancji (numer CAS) ^{a)}	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom docelowy substancji w powietrzu	Dopuszczalna częstość przekraczania poziomu docelowego w roku kalendarzowym	Termin osiągnięcia poziomu docelowego substancji w powietrzu
1	2	3	4	5	6
1	arsen ^{b)} (7440-38-2)	rok kalendarzowy	6 ^{c)} ng/m ³	-	2013
2	benzo(a)piren ^{b)} (50-32-8)	rok kalendarzowy	1 ^{c)} ng/m ³	-	2013
3	kadm ^{b)} (7440-43-9)	rok kalendarzowy	5 ^{c)} ng/m ³	-	2013
4	nikiel ^{b)} (7440-02-0)	rok kalendarzowy	20 ^{c)} ng/m ³	-	2013
5	ozon (10028-15-6)	osiem godzin ^{e)}	120 ^{c), e)} µg/m ³	25 dni ^{f)}	2010
		okres wegetacyjny (1 V – 31 VII)	18 000 ^{d), g), h)} µg/m ³ ·h	-	2010
6	pył zawieszony PM _{2,5} ⁱ⁾	rok kalendarzowy	25 ^{c)} µg/m ³	-	2010

Poziomy długoterminowe

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r.
w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu
(t.j. Dz. U. z 2021 poz. 845)

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH DLA OZONU W POWIETRZU,
ZRÓŻNICOWANE ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA LUDZI I OCHRONĘ ROŚLIN,
TERMIN ICH OSIĄGNIĘCIA, OZNACZENIE NUMERYCZNE OZONU
ORAZ OKRESY, DLA KTÓRYCH UŚREDNIA SIĘ WYNIKI POMIARÓW

Nazwa substancji (numer CAS) ^{a)}	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom celów długoterminowych substancji w powietrzu	Termin osiągnięcia poziomu celów długoterminowych substancji w powietrzu
1	2	3	4
ozon (10028-15-6)	osiem godzin ^{b)}	120 ^{b), c)} µg/m ³	2020
	okres wegetacyjny (1 V – 31 VII)	6000 ^{d), e)} µg/m ³ ·h	2020

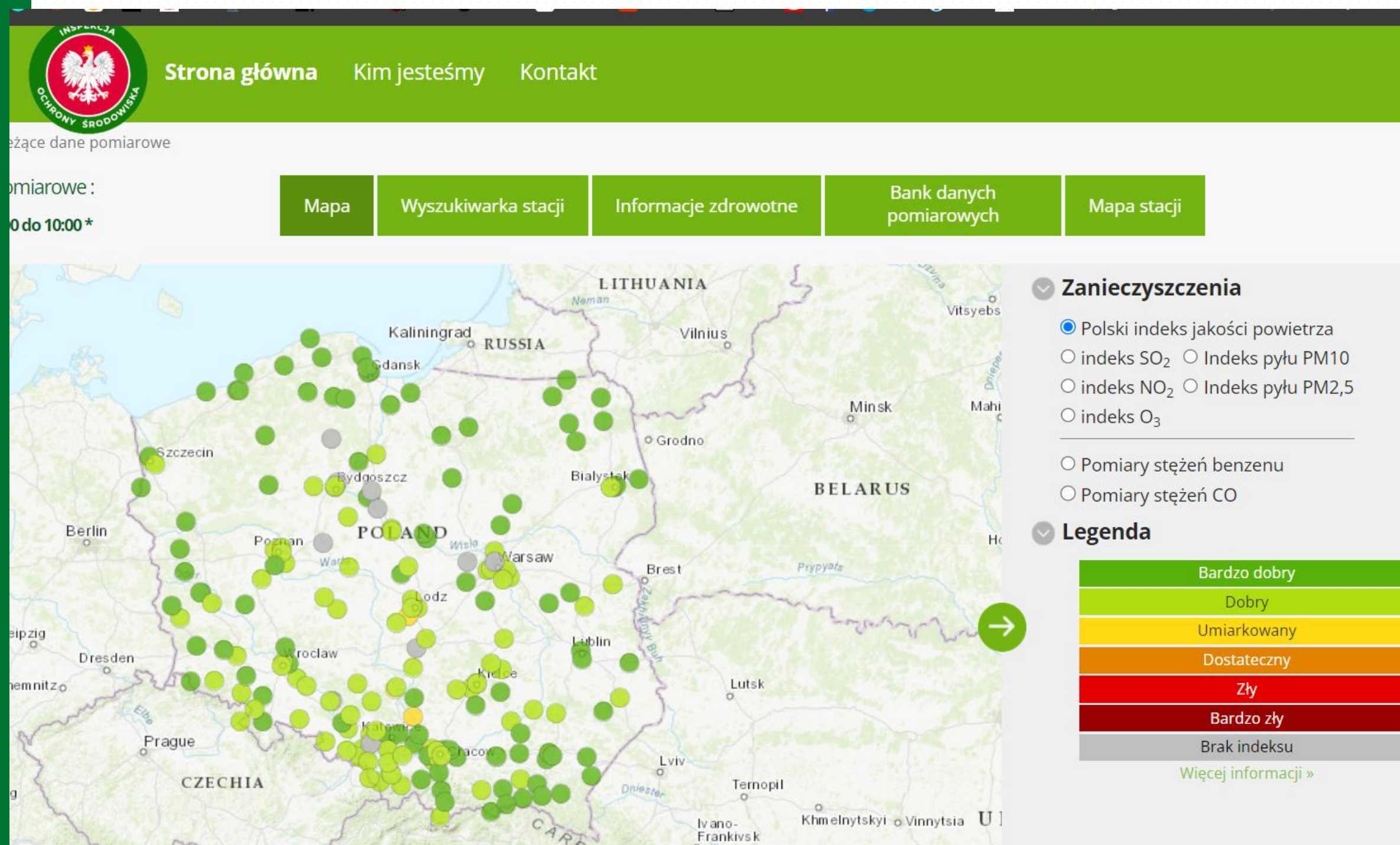
Pomiary

Sieć działająca w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), pomiary prowadzone centralnie w ramach sieci GIOŚ CLB (stacja automatyczne, manualne, mobilne),

Informacje:

- www.powietrze.gios.gov.pl
- aplikacja mobilna GIOŚ
- inne serwisy

GIOŚ CLB oddział Gdańsk
Trakt św. Wojciecha 293
80-001 Gdańsk

Pomiary

Sieć stacji woj. pomorskie – ocena jakości powietrza za 2024 r.

- stacje GIOŚ (9 szt.)
 - stacje ARMAAG (4 szt.)
 - IMGW (1 szt.)
- Suma 14 stacji

Ocena

Roczne i pięcioletnie oceny jakości powietrza dla poszczególnych województw (dalej przenoszone na skalę krajową przez GIOŚ)

a. Opracowanie i koordynacja wojewódzka systemu

GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA

Departament Monitoringu Środowiska

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku

ul. Abrahama 1A/lok. 4.12, 80-307 Gdańsk

b. Dane wejściowe

pomiary z sieci stacji, dane odnośnie emisji przekazywane do systemów ogólnokrajowych (baza KOBiZE), dane meteorologiczne (IMGW), dane przestrzenne, modelowanie (IOŚ-PIB)

c. Raporty najnowsze

Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za 2024 rok, GIOŚ DMŚ RWMS w Gdańsku, 2025 r.

Pięcioletnia ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za 2019-2023 rok, GIOŚ DMŚ RWMS w Gdańsku, 2024 r.

www.powietrze.gios.gov.pl – inf. regionalne - pomorskie

Trend

Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za 2024 rok, GIOŚ DMŚ RWMS w Gdańsku, 2025 r.

PM10, poziom dopuszczalny (2014-2024)

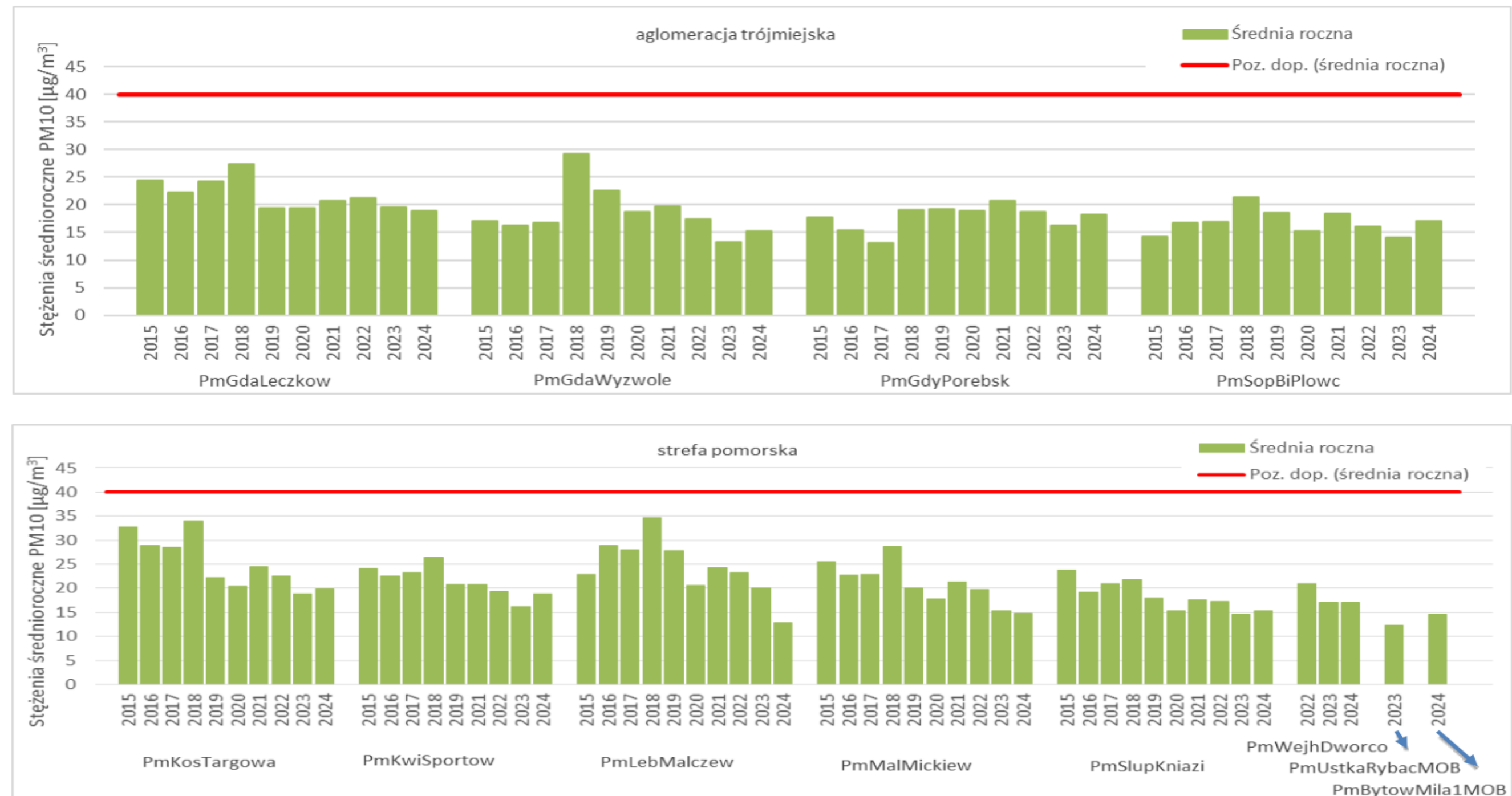
Rysunek 7.27. Przebieg 36 maksymalnej wartości 24-godzinowej stężenia pyłu zawieszonego PM10 na poszczególnych stanowiskach pomiarowych województwa pomorskiego, na tle poziomu dopuszczalnego w latach 2015 - 2024 [źródło: GIOŚ]

Trend

Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za 2024 rok, GIOŚ DMŚ RWMS w Gdańsku, 2024 r.

PM10, poziom dopuszczalny (2014-2024)

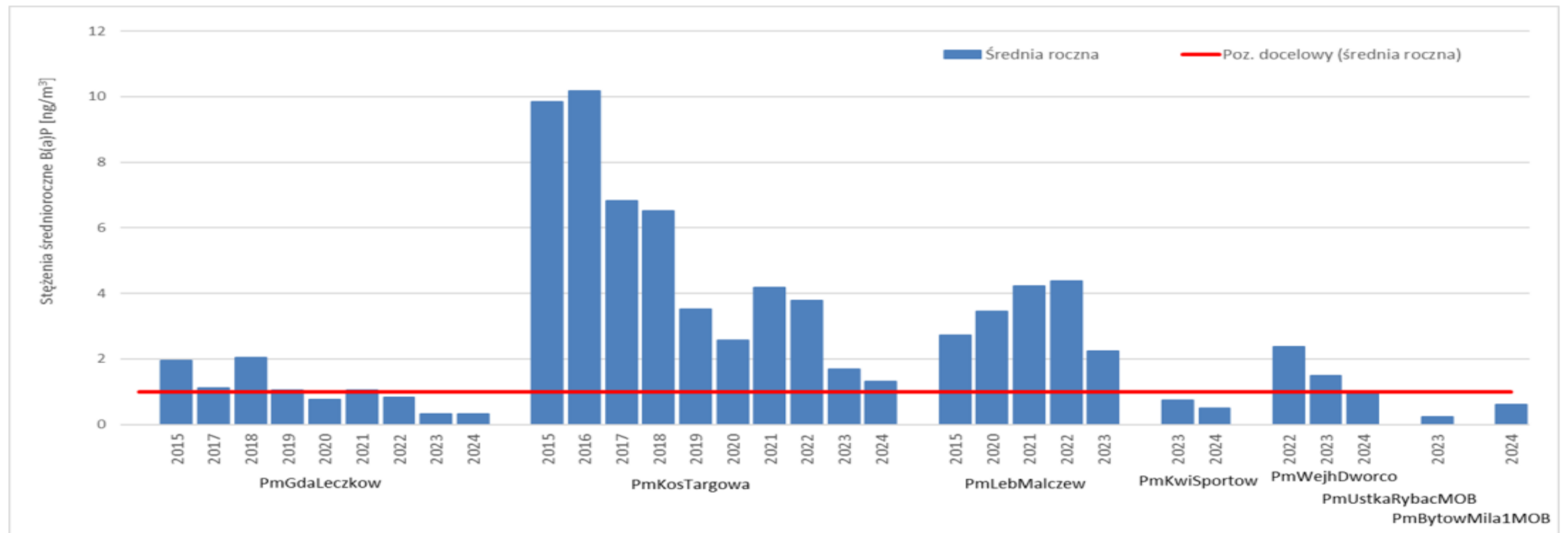
Rysunek 7.28. Przebieg wartości średniej rocznej stężenia pyłu zawieszonego PM10 na poszczególnych stanowiskach pomiarowych w województwie pomorskim, na tle poziomu dopuszczalnego w latach 2015 - 2024 [źródło: GIOŚ]

Trend

Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za 2024 rok, GIOŚ DMŚ RWMS w Gdańsku, 2025 r.

Benzo(a)piren, poziom docelowy (2014-2023)

Rysunek 7.45. Przebieg wartości średnich rocznych stężeń B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 na stanowiskach pomiarowych w województwie pomorskim, na tle poziomu docelowego w latach 2015 – 2024 (zgodnie z zasadami zaokrąglania wyników opisanymi w rozdz. 2.2 wartości poniżej 1,5 ng/m³ nie stanowią przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10) [źródło: GIOŚ]

Wyniki za 2024 r.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za 2024 rok, GIOŚ DMŚ RWMS w Gdańsku, 2025 r.

Tabela 7.27. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM2,5) [źródło: GIOŚ]

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
PL2201	aglomeracja trójmiejska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
PL2202	strefa pomorska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa pomorska uzyskała klasę D2

Tabela 7.35. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C) [źródło: GIOŚ]

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
PL2202	strefa pomorska	A	A	A

¹⁾ Dla ozonu - poziom celu długoterminowego - strefa pomorska uzyskała klasę D2.

Działania

Programy ochrony powietrza (POP) i programy działań krótkoterminowych (PDK)

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Przekroczenia:

1. PM10 24h (w 2018) aglomeracja i strefa pomorska
2. B(a)P rok (w 2018) aglomeracja trójmiejska, B(a)P rok (ciągle 2014-2023 w strefie pomorskiej)

Programy wskazują istotne przyczyny wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określają działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza też chwilową dla PDK. Delegowanie działań na podmioty, jednostki samorządu terytorialnego ale i też np. osoby fizyczne czy podmioty

Działania

Programy ochrony powietrza POP i PDK – woj. pomorskie (aktualne)

POP PM10 i B(a)P

Uchwała Nr 308/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu

(Dz. Urz. Woj. Pom. z 2020 r. poz. 4231 ze zm.) - do 2026 r.

Uchwała Nr 307/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2020 r. poz. 4240 ze zm.) – do 2026 r.

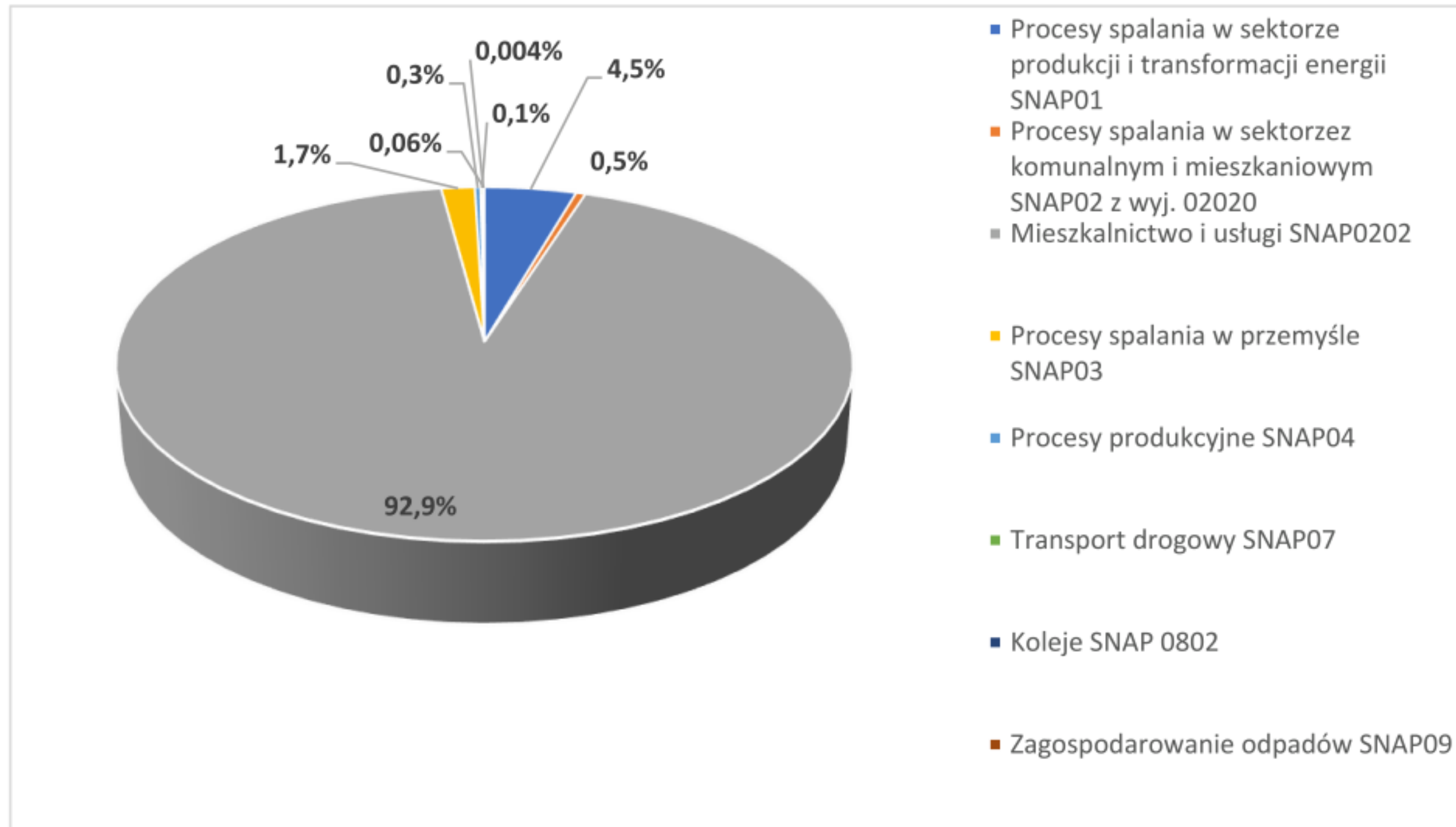
www.powietrze.pomorskie.eu

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Diagnoza

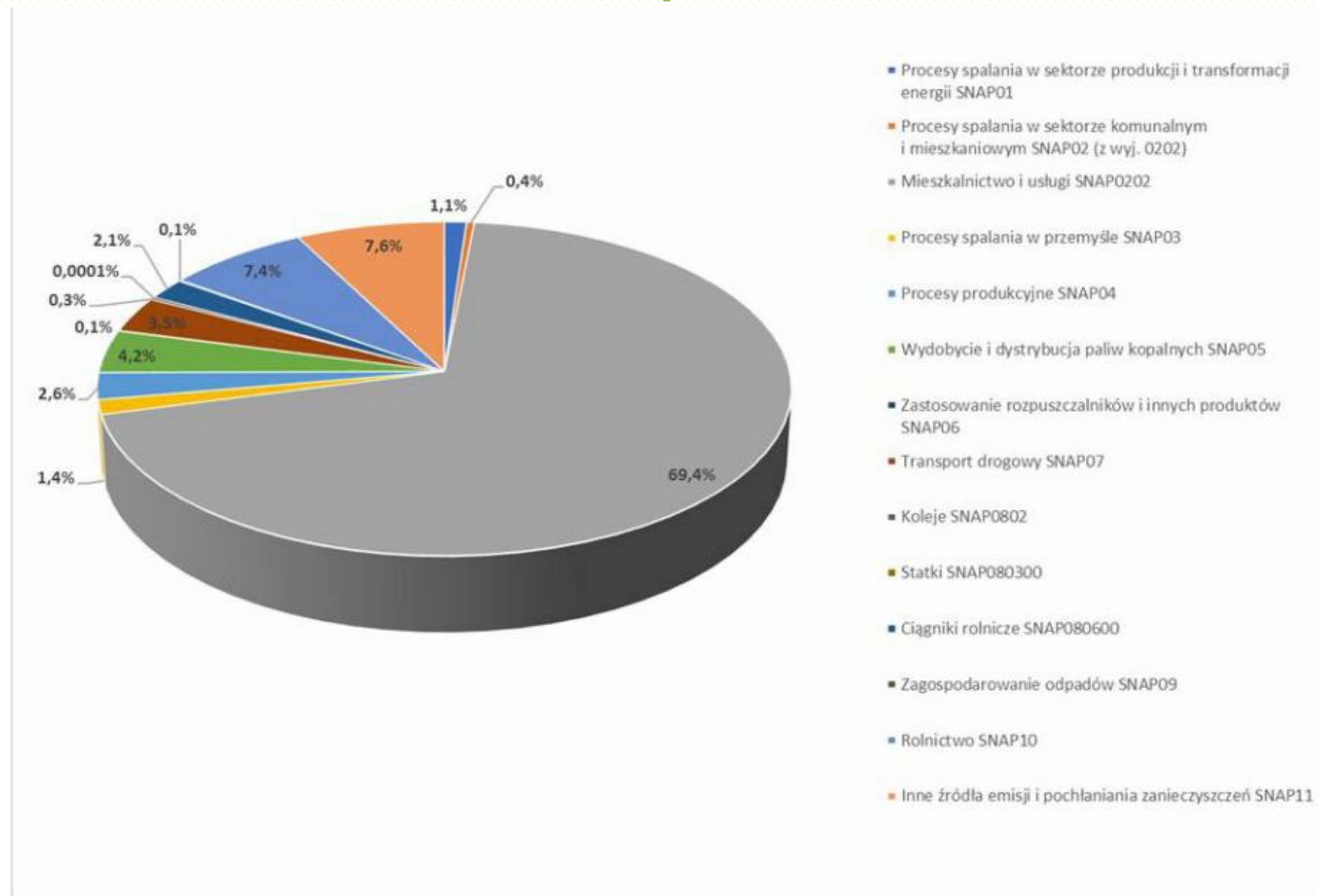
POP PM10 i B(a)P – strefa pomorska

Rysunek 4 Udziały [%] poszczególnych rodzajów emitentów, wg. kategorii SNAP w emisji pyłu B(a)P w strefie pomorskiej w 2018 r.

Diagnoza

POP PM10 i B(a)P – strefa pomorska

Rysunek 3 Udziały [%] poszczególnych rodzajów emitentów, wg. kategorii SNAP w emisji pyłu zawieszonego PM10 w strefie pomorskiej w 2018 r.

Działania

POP PM10 i B(a)P

Tabela 1 Wykaz planowanych działań naprawczych w strefach województwa pomorskiego

Numer działania	Kod działania	Nazwa działania
1.	WpsPomZSO	Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych w gminach strefy pomorskiej.
2.	WpsPomEdEk	Edukacja ekologiczna.
3.	WpsPomInZe	Inwentaryzacja źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych w gminach strefy pomorskiej.
4.	WpsPomHrFi	Opracowanie i przyjęcie w gminach strefy pomorskiej szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego wdrażania uchwał antysmogowych.
5.	WpsPomSyPo	Stworzenie przez poszczególne gminy województwa pomorskiego systemu wspierającego mieszkańców we wdrażaniu uchwał antysmogowych oraz jego funkcjonowanie.
6.	WpsPomKoAnt	Koordynowanie przez Samorząd Wojewódzki wdrażania uchwały antysmogowej.

Tabela 1 Wykaz planowanych działań naprawczych w strefie aglomeracji trójmiejskiej

Numer działania	Kod działania	Nazwa działania
1.	WpsAtrZSO	Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych, w gminach strefy aglomeracji trójmiejskiej.
2.	WpsAtrEdEk	Edukacja ekologiczna.
3.	WpsAtrInZe	Inwentaryzacja źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych, w gminach strefy aglomeracji trójmiejskiej.
4.	WpsAtrHrFi	Opracowanie i przyjęcie w gminach strefy aglomeracji trójmiejskiej szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego wdrażania uchwał antysmogowych.
5.	WpsAtrSyPo	Stworzenie przez poszczególne gminy strefy aglomeracji trójmiejskiej systemu wspierającego mieszkańców we wdrażaniu uchwał antysmogowych oraz jego funkcjonowanie.
6.	WpsAtrKoAnt	Koordynowanie przez Samorząd Wojewódzki wdrażania uchwały antysmogowej.

Nadzór

ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

art. 96a. [Nadzór w zakresie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych] (od 2012 roku, zmiana PoŚ)

1.

Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie:

1)

terminowego uchwalenia programów ochrony powietrza i ich aktualizacji oraz planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 91 i art. 92;

2)

realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach oraz planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty;

.....

2.

Do wykonywania zadań kontrolnych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska stosuje się przepisy ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

art. 9 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o IOŚ (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 425)

Nadzór

Kryteria doboru jednostek samorządowych do kontroli

- Otrzymywane wytyczne z **Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska** – ilość kontroli, ustalone cykle, zagadnienie merytoryczne (m.in. cele, metodyka, podejście i kwalifikacja naruszeń)
- Analiza rocznych ocen jakości powietrza – występujące dalej **przekroczenia**
- Informacje z **własnej** działalności: kontrolnej, otrzymywanych wniosków, wrażliwości otoczenia, weryfikacji sprawozdawczości, poprzednio podejmowanych działań

Nadzór

Zakres kontroli - gminy

- Analiza wszystkich **obowiązków** nałożonych w ramach programu ochrony powietrza dla danej jednostki oraz terminowość i stopień wykonania tych obowiązków w poszczególnych latach obowiązywania programu, w szczególności:
 - A. **Ograniczenia emisji** z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych (wymiany urządzeń na paliwa stałe tak zwanych „kopciuchów”) ,
rozłożone na lata 2021 – 2026 dla uzyskania efektu ekologicznego dla gmin z przekroczeniami wymiana wszystkich urządzeń, poza gminą Pruszcz Gdański i Kolbudy (wymiana 30%) , dla pozostałych (wymiana 20 %).
 - B. **Edukacja** ekologiczna
Wymiennie zapisy działań naprawczych obligują do corocznego udziału w jednej z ogólnopolskich lub wojewódzkich akcji edukacyjnych dotyczącej ochrony środowiska oraz coroczne przeprowadzenie jednej akcji edukacyjnej odnośnie czystości powietrza

Nadzór

Zakres kontroli - gminy

C. **Inwentaryzacja** źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych

Etap I (z planowanym terminem zakończenia na 31.21.2021 r.) – obejmujący inwentaryzację źródeł ciepła w budynkach i lokalach użyteczności publicznej, komunalnych bądź innych będących własnością gminy.

Etap II (z planowanym terminem zakończenia na 30.06.2023 r.) – obejmujący inwentaryzację źródeł ciepła w pozostałych budynkach oraz lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych, niestanowiących zasobu gminnego

D. Opracowanie i przyjęcie szczegółowego **harmonogramu** rzeczowo-finansowego wdrażania uchwał antysmogowych

Etap I (z terminem zakończenia na 31.03.2022 r.) – obejmujący źródła ciepła w zasobie gminy

Etap II (z terminem zakończenia na 30.09.2023 r.) – obejmujący źródła ciepła w pozostałych budynkach i lokalach, niestanowiących zasobu gminnego

E. Stworzenie systemu **wspierającego** mieszkańców we wdrażaniu uchwał antysmogowych oraz jego funkcjonowanie

Nadzór

Zakres kontroli - gminy

- Analiza **terminowości** i rzetelności prowadzonej sprawozdawczości oraz przekazywanych danych – platforma UM, przesyłanych do WIOŚ (od 2023 roku) do 15 lutego za poprzedni rok

Z uwzględnieniem

- Czy składane były **uwagi** do projektów POP i aktualizacji, czy przekazywane były uargumentowane informacje o **braku** możliwości wypełnienia działań (do Zarządu Województwa)
- Opisu stanu jakości powietrza na **terenie** jednostki oraz ewentualna poprawa / pogorszenie stanu jakości powietrza za okres kontroli
- **inne działania** własne, w tym: prowadzone kontrole uchwały antysmog. egzekwowania zakazu spalanie odpadów (straż gminna, miejska, pracownicy urzędu, policja) , zapisy w mpzp dotyczące źródeł ogrzewania,, polityki i programy

Kontrole woj. pomorskie 2021-2025

Ilość kontroli – POP, PDK (gminy, starostwa, UM)

2021 – 5 kontroli, brak nieprawidłowości

2022 – 4 kontroli, 3 nieprawidłowości

2023 – 2 kontrole, 2 nieprawidłowości

2024 – 2 kontrole, 1 nieprawidłowość

2025 – w trakcie, 12 kontroli plan (wytyczne GIOŚ –
10 % gmin objętych POP na terenie poszczególnych województw)

**Duże zainteresowanie prowadzonymi kontrolami oraz ich
wynikami, w tym sankcjami ze strony NGO !!!**

Kontrole woj. pomorskie 2021-2025

Główne nieprawidłowości

- Brak przyjęcia **harmonogramów** rzeczowo-finansowych wdrażania uchwał antysmogowych dla zasobu gminnego i pozostałych (od 1 września 2024 roku, urządzenia pozaklasowe i najniższych klas na paliwa stałe nie mogą być użytkowane)
- Brak wymaganego **stopnia wymiany** kotłów na paliwa stałe na inne źródła lub urządzenia spełniające wymogi ekoprojektu
- Nieterminowa **inwentaryzacja** źródeł ciepła
- Brak czy nieterminowa **sprawozdawczość** z działań POP

Działania pokontrolne

Kompetencje WIOŚ

- **Wystąpienie do innych organów, z informacją o wynikach kontroli**
- **Wydanie zarządzenia pokontrolnego**
- **Postępowanie administracyjne – administracja publiczna**

Działania pokontrolne

Kompetencje WIOŚ

Art. 315a. [Decyzja o wymierzeniu **organowi** kary pieniężnej za niewykonanie obowiązków z zakresu ochrony powietrza]

2)

niedotrzymania ustawowego **terminu uchwalenia** programów ochrony powietrza i ich aktualizacji lub planów działań krótkoterminowych,

3)

niedotrzymania terminów realizacji **działań** określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych,

4)

niedotrzymania terminów **przekazania sprawozdań okresowych** z realizacji programów ochrony powietrza i ich aktualizacji, o których mowa w art. 91, lub planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92,

5)

niedotrzymania terminów **przekazania sprawozdań końcowych** z realizacji programów ochrony powietrza i ich aktualizacji, o których mowa w art. 91, lub planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92

- organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości

od **50 000 zł do 500 000 zł**.

2.

Karę pieniężną, w drodze decyzji, wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, biorąc pod uwagę **ilość i wagę** stwierdzonych uchybień oraz naruszonych przez organ obowiązków.

Kontrole woj. pomorskie 2021-2025

Problemy kontrolne (z dzienniczka inspektora)

- **podwójna sprawozdawczość i wysoce sankcjonowany brak sprawozdawczości z realizacji działań**
- **edukacja ekologiczna kwalifikacja spełnienia działań**
- **brak spójności zapisów uchwał antysmogowych oraz działań zapisanych w POP dotyczących wymian (typy i rodzaje urządzeń)**
- **niedostosowanie zapisów i działań do rzeczywistego stanu jakości powietrza w czasie (transformacji energetycznej, zaostrzania norm emisji spalin czy przemysłowych, zmian gospodarczych, czynników zewnętrznych)**

Kontrole woj. pomorskie 2021-2025

Problemy kontrolne (z dzienniczka inspektora)

- szeroki zakres odpowiedzialności za realizację działania wymian „kopciuchów”

Odpowiedzialni za realizację działania są właściciele kotłów na paliwo stałe do 1,0 MW: osoby fizyczne, przedsiębiorcy i osoby prawne oraz samorządy gminne odnośnie zasobów komunalnych.

- brak określonego formatu dla inwentaryzacji urządzeń grzewczych
- brak określonego formatu podawania ilości wymian (jest to podawane głównie na podstawie posiadanych danych z udzielonych dotacji oraz rzadziej na bazie rzeczywistych informacji zawartych np. w CEEB)

Dziękuję za uwagę

